

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
KAHEKSAKÜMNE ESIMESE ISTUNGI
PROTOKOLL**

Tallinnas
Justiitsministeeriumis,

08. mail 2015. a

Kohalviibijad

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Virgo Saarmets, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Piia Jaaksoo, Pärnu Maakohtu kohtunik
Lavly Perling, riigi peaprokurör
Nele Parrest, Õiguskantsleri Kantselei, õiguskantsleri asetäitja-nõunik
(asendusliige)
Kalle Laanet, Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees
Toomas Vitsut, Riigikogu õiguskomisjoni liige

Teised osalejad:

Urmas Reinola, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Liis Lindström, Riigikohtu esimehe nõunik
Hans Moks, Harju Maakohtu kohtudirektor
Pavel Gontšarov, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Paavo Randma, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Peeter Roosma, Euroopa Inimõiguste Kohtu jurist
Merje Talvik, Riigikohtu kommunikatsioonijuht
Marko Aavik, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika asekanter
Rasmus Karja, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna
õigusloome ja arenduse talituse juhataja
Aliis Pihkva, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome
ja arenduse talituse nõunik

Juhatas:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees

Protokollis:

Aliis Pihkva, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome
ja arenduse talituse nõunik

Algus: 08.05.2015. a kell 12.05

Lõpp: 08.05.2015. a kell 13.00

Istungi päevakorras on:

- 1. 13.03.2015. a korralise KHNi 80. istungi protokollki kinnitamine** - Riigikohtu esimees Priit Pikamäe
Otsuse projekt: KHN kinnitab 13.03.2015. a korralise KHNi 80. istungi protokoll.
Materjalina lisatud protokoll.
- 2. Arvamuse andmine Riigikohtu kohtuniku vabale ametikohale kandideerivate isikute kohta – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohus**
Otsuse projekt: KHN avaldab Riigikohtu kohtuniku vabale ametikohale kandideerivate isikute kohta arvamust.
Materjalina lisatud elulookirjeldused.
- 3. Kohtuhalduse hea tava täiendamine kohtunike ja kohtuteenistujate motiveerimise üldpõhimõtetega – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Siret Jürgenson**
KHN teeb ettepaneku kohtuhalduse hea tava täiendamiseks kohtunike ja kohtuteenistujate motiveerimise üldpõhimõtetega.
Materjalidena lisatud memo ja kohtunike ja kohtuteenistujate motiveerimise üldpõhimõtted.

Pikamäe: Enne kui läheme päevakorra kinnitamise juurde on mul hea meel tervitada kohtute haldamise nõukoja uusi liikmeid. Uus kogunenud Riigikogu on nimetanud kaks uut liiget - Kalle Laanet põhiseaduskomisjonist ja Toomas Vitsut õiguskomisjonist.

Uutele kolleegidele ütleks selgituseks, et KHN koguneb korralisele istungile neli korda aastas – kaks korda kevadperioodil ja kaks korda sügisperioodil. Samuti juhtub, et tuleb koguneda erakorraliselt, nagu täna. Täna kogunesime erakorralisele istungile seetõttu, et tuleb ära kuulata kandidaadid, kes kandideerivad Riigikohtus vabanenud kohtuniku kohale. Kui kandidaadid on üle kuulatud, saab algatada menetluse parlamendis.

Kõigepealt peaksime kinnitama tänase päevakorra, mis on teile varasemalt laiali saadetud. Minul on päevakorra osas muudatusettepanek. Eelmisel kohtute haldamise nõukoja istungil leidsime, et peame edasi tegelema kohtuhalduse hea tava täiendamisega osas, mis puudutab kohtunike ja kohtuteenistujate motiveerimise üldpõhimõtteid. See teema tõusetus eelmise aasta Kohtunike Ühingu kirjast. Planeerisime selle teema tänase erakorralise kohtute haldamise nõukoja päevakorda, kuid peale päevakorra laiali saatmist ja enne täna istungit, puhkes selle teema ümber suur diskusioon ja pakuti välja päris põhimõttelisi muudatusettepanekuid. Paraku ei ole nendel muudatusettepanekute tegijatel endil võimalik täna kohtute haldamise nõukoja istungil osaleda, kuna teade tuli nende jaoks natukene hilja. Arvan, et esitatud ettepanekud on põhimõttelised ja väärivad arutamist. Seega teen ettepaneku see päevakorra punkt päevakorrast välja võtta ja tulla selle juurde tagasi sügisel, septembrikuisel KHN-i istungil. Seega teen ettepaneku, juhul kui keegi selle vastu ei ole, kinnitada tänane päevakord kahepunktilisena – kõigepealt eelmise istungi protokolliga kinnitamine ja seejärel arvamuse andmine Riigikohtuniku kandidaatide suhtes.

Viiakse läbi hääletus päevakorra kinnitamise poolt koos muudatusega, mille kohaselt kinnitatakse päevakord kahepunktilisena ning kolmanda päevakorrapunkti juurde tullakse tagasi septembrikuisel KHN-i istungil.

Otsus: KHN kinnitab päevakorra.

1. 13.03.2015. a korralise KHN-i 80. istungi protokolliga kinnitamine - Riigikohtu esimees Priit Pikamäe

Otsus: KHN kinnitab 13.03.2015. a KHN-i 80. korralise istungi protokolliga.

2. Arvamuse andmine Riigikohtu kohtuniku vabale ametikohale kandideerivate isikute kohta – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Riigikohus

Pikamäe: Kolm kandidaati on kohtute haldamise nõukoja ees. Kohtute seadus näeb ette, et enne kui Riigikohtu esimees teeb parlamendile ettepaneku, kuulab ta ära Riigikohtu üldkogu ja kohtute haldamise nõukoja arvamuse. Üldkogu kujundas arvamuse selle nädala teisipäeval, 5. mail. Täna avaldab kandidaatide kohta arvamust kohtute haldamise nõukoda. Kandidaate puudutavad eluloomaterjalid on teile edastatud ja ma usun, et olete saanud nende kõigiga tutvuda. Täna on võimalud kandidaatidele küsimusi esitada. Kõik kandidaadid on kohtusüsteemiga seotud inimesed ning ei vaja eraldi tutvustamist. Pärast küsimusteringi jääme omavahel ja kuulame ära KHN-i liikmete arvamused.

Saarmets: Küsaksin küsimuse konkreetselt Peetrilt. Praegu sa kandideerid Riigikohtu kriminaalkolleegiumi kohtunikuks, kuid tegelikult oled eelnevalt tegelema riigi- ja haldusõigusega. Sa oled olnud kaua Eestist eemal. Kas selle tõttu oled sa hakanud huvi tundma kriminaalalaste vastu? Minu mure seisneb selles, et riigi- ja haldusõiguse jaoks lähed sa kaduma.

Roosma: Minu viimase aja tegevus Strasbourgis on seondunud Eestist esitatud kaebuste menetlemisega. Laias laastus kolmandik kaebustest on seotud kriminaalmenetlusega, kolmandik on kinnipeetavate kaebused, mis seonduvad vangide kohtlemisega vanglas, ja kolmas osa kaebustest on kõik muud kaebused. Minu viimase aja töökogemus ja kokkupuude erinevate õigusvaldkondadega on tõesti pisut teisenenud ja ei vasta päris täpselt Eestis toimivale jaotusele. Tegelen ka põhiõigustega, mis tähendaks põhiseaduslikkuse järelevalvet, kuid eraldi konstitutsioonikohtu puudumisel, sellist valikut ei ole.

Laanet: Kuidas kaugelt Eesti kohtusüsteem tervikuna paistab?

Roosma: Oleneb, kelle jaoks. Eelkõige saan rääkida iseendast ja mulle paistab Eesti kohtusüsteem väikse, dünaamilise ja ökonoomsena. Suuremaid kohtureforme pole viimasel ajal olnud, kuid vaadates muudatusi, mis on vaja läbi viia menetlusseadustikes, seoses põhiseaduslikkuse järelevalvega, või kui Euroopa Inimõiguste Kohus on teinud kriitilisi lahendeid, siis need muudatused on päris kiiresti tehtud.

Üks asi, mis on leidnud minu meelest ebaproportsionaalset vastukaja, on kohtumenetluse pikkuse teema. Selles küsimuses on Eesti suhtes mitmeid lahendeid tehtud, kuid tegelikult kaugemalt vaadates see Eestis suur probleem ei ole. On üksikud kohtuasjad, mis on jäänud ühel või teisel põhjusel pikemalt menetlusse, kuid Eestis ei ole see kaugeltki nii suur ja süstemaatiline probleem, nagu see on näiteks Sloveenias ja Itaalias.

Laanet: Kõik ei saa olla ju nii suurepärane ja peab olema ka mingisuguseid kitsaskohti.

Roosma: Mingit süsteemset probleemi ma ei oska välja tuua. Olemasolevad kitsaskohad on välja toodud nendes kohtuasjades, mille kohta Euroopa Inimõiguste Kohus on Eesti suhtes otsuseid teinud. Kui paar viimase aja näidet tuua, siis eelkõige küsimus jälitustoimikule ligipääsus ja jälituslubades kohtuasjas Leas vs. Eesti või vahistamisload ja kaitsja ligipääs toimikule kohtuasjas Ovsjannikov vs. Eesti. Need asjad on ka Eesti menetlusseadustikes juba täpsustamist leidnud ning seetõttu võib öelda, et on olnud väga hea dialoog – Strasbourgis on alustatud asja menetlust ja enne kui otsus valmib, on Eestis juba vastavad muudatused tehtud.

Parrest: Küsimus kõigile kandidaatidele. Kas Riigikohus peaks oma lahendites ütleva rohkem või pigem vähem? Mis on teie arvamus *Obiter dictum*-i osas?

Gontšarov: Alustasin oma tööd kohtunikuna siis, kui Riigikohtu lahendid olid hästi lakoonilised. Ajapikku on need pikemaks läinud ja seda võib-olla ka tänu sellele, et ka õiguskantsleri menetluses on arvamused samuti läinud oluliselt pikemaks. Peaks olema kuldne kesktee, kuid kohtulahend, eelkõige Riigikohtu lahend, peab olema üheselt mõistetav kõigi juristide jaoks. Seetõttu ma kujutan ette, et tasakaal on peaaegu saavutatud. Ma ütleks, et lahendid on üheselt mõistetavad kõigile juristidele ja lahendid ei ole liiga keerukad, et nad poleks piisavalt arusaadavad ka tavalugejale, kellel on vähemal määral juriidilisi teadmisi.

Minu hinnangul on hea, kui Riigikohus ütleb midagi lisaks ka väljaspool kassatsioonkaebuse piire. See annab meile selged juhised ja arusaama, kuidas ühte või teist olukorda mõista.

Randma: Vastavalt kriminaalmenetluse seadustikule on Riigikohtu lahend sidus ainult konkreetses asjas, kuid paratamatult avaldab Riigikohtu lahend mõju ka kõigele muule. Samas tuleb alati silmas pidada, et Riigikohtu lahend ei ole universaalne, seda ei saa alati laiendada, seadusest tulenevalt, kõikidele juhtumitele. Lahendi lihtsus võiks olla kindlasti väärtus isenesest. Mulle tundub, et Riigikohtu suund on praegu täiesti õige. Ma ei ole puutunud kokku lahendiga, mille alusel ma ei tea, kuidas toimida.

Ma saan aru, et *Obiter dictum*-i küsimus läheb sinna suunda, mida on küsinud Kergandberg, et kas see on siduv, mida öeldakse ja mis selle tähendus on, mida öeldakse. Fakt on see, et *Obiter dictum*-i võimalust tuleb kasutada siis, kui seda on vaja ja olukord seda nõuab. Nii lihtne see ongi. Riigikohtu ülesanne on tegelikult õiguspraktikat laiemalt kujundada ja kui konkreetne kriminaalasi on selline, et seal ei ole võimalik, tulenevalt kassatsioonkaebuse olemusest, mitmele küsimusele vastata, aga on näha, et praktikas on probleem, mida see konkreetne kriminaalasi ei kata, siis võib *Obiter dictum*-i poole pöörduda ja anda selle kaudu suunised, mida vaja. Me võimegi jääda vaidlema, kas see on siduv ja kas Riigikohus peaks *Obiter dictum*-i korras Riigikohtu praktikat muutma, nagu on viimasel ajal paari lahendiga juhtunud. Seda kasutatakse suhteliselt harva, kuid kui on vaja, siis tuleb kirjutada.

Roosma: Paavo ütles ära üsna palju selliseid asju, mida ka mina mõtlen. See, kas lahend peaks olema pikk või lühike, sõltub täiesti konkreetsest asjast. Lahend peaks olema nii lühike, kui võimalik ja nii pikk, kui vajalik. Ei ole mõtet käsitleda teemasid, milleni asi ei jõua.

Obiter dictum-i osas on täpselt sama seisukoht – eks ta asetab asju konteksti. *Obiter dictum*-i kirjapanek peaks olema kaalutud, kuna ei ole mõtet sellega ka segadust tekitada.

Parrest: Kas ja mida te peate vajalikuks muuta või arendada süüteomenetluse asju lahendavate kohtunike koolituse osas? Kas siin oleks arenguruumi või oleks vaja midagi muuta? Kas teil oli ka kahtlusi enda kandidatuuri esitamisel riigikohtuniku kohale?

Randma: Kõigepealt küsimus, mis puudutas kandidatuuri esitamist. Mul oli küll kahtlus, kuna kandideerin riigikohtuniku kohale teist korda ning eelmine kord ei osutunud ma valituks. Enne oma kandidatuuri seekordset esitamist, võtsid minuga ühendust mitmed riigikohtunikud ning lõpuks otsustasingi esitada avalduse kandideerimaks sellele kohale.

Mis puutub koolituste küsimust, siis pean tõdema, et olen ka ise neid koolitusi läbi viinud. Kohtunike koolituse kvaliteet on minu hinnangul parim, mida Eestis võib saada. Kas seda saaks kuidagi paremini teha? Ma arvan, et seda saab ka laiemas kontekstis võtta ja koolitus tähendab väga palju ka õiguskirjanduse kättesaadavust. Eestikeelse erialakirjanduse kättesaadavus oleks üks asi, mille kasvu ma hea meelega näeksin. Seda siis nii Eesti õigusteadlaste poolt kirjutatud kirjanduse kui ka tõlkekirjanduse kohapealt. Ma ise tajun selle puudumist väga tihti. Kui me räägime karistusseadustikust või kriminaalmenetluse seadustikust, siis need on kehtinud natukene üle kümne aasta, kuid läbi kirjutamata ainese maht ja küsimused, mis tuleks lahendada, on niivõrd pöörane, et karistusseadustiku kommentaarid ja kriminaalmenetlusseadustiku kommentaarid ei kata seda vajadust ligilähedaseltki.

Mina kasutan igapäevaselt väga palju võõrkeelset kirjandust. Selle kasutamise võimalikkus sõltub väga palju võõrkeeleskusest ja ajast, mis sa selle pühendada saad. Samuti on võõrkeelne kirjandus ääretult kallis ning seega sõltub selle kasutamise võimalikkus ka andmebaasidele juurdepääsust. Seetõttu ma näeksin väga hea meelega seda, et tõlkekirjandust tekitataks juurde või toetataks selle juurde tekitamist.

Koolituste kvaliteedile ei ole mul midagi ette heita. Nagu ka eelnevalt mainisin, olen ka ise nendel koolitajana osalenud ja olen ka osa võtnud. Nendel, kellel on eeldused, pakutakse ka arvestataval määral võimalusi välismaa koolitustel osalemiseks. Seega siinkohal ma probleemi ei näe, kuid õiguskirjanduse nappus on minu meelest tõsine probleem.

Roosma: Muidugi ma kõhklesin, et kas kandideerida riigikohtunikuks või mitte. Lõpuks jõudsin järeldusele, et võib-olla oleks mul Eesti kohtusüsteemile midagi pakkuda ning otsustasin kandideerida. Pakkuda oleks mul eelkõige oskust vaadata kohtusüsteemi teise, pikema perioodi jooksul kaugemal olnu, pilgu läbi.

Koolituse teemat ei oska ma kuidagi kommenteerida. Mis puudutab õiguskirjandust, siis ka mulle tundub, et sellega on lood üsna halvasti. Süstemaatilist eestikeelset teooriat on vähe. Kui ka kohtulahendites on viidatud, et „õiguskirjanduses on omaks võetud mõni seisukoht“, siis on algallikas tavaliselt ikka mõni võõrkeelne allikas.

Gontšarov: Loomulikult kahtlesin ja kõhklesin enne riigikohtuniku kohale kandideerimist. Enesekriitika eristabki mõtlevat inimest mittemõtlevast. Mõtlesin sellele, et mida mul riigikohtunikuna pakkuda oleks. Mul oleks pakkuda 10-aastane kogemus esimese astme kohtunikuna, kes on näinud vana kriminaalmenetlust ehk inkvisitsioonilist menetlust ning ka üleminekut võistlevale menetlusele. Olen juhtinud võistlevat menetlust, olen töötanud eeluurimiskohtunikuna ja olen pidanud tutvuma väga erinevate poolte taotlustega, näiteks prokuröride jälitustegevuse taotlustega. Olen teinud kohtunikuna tööd väga muutlikes õigustingimustes kümme aastat ning näinud ka selle töö nõ mustemat poolt.

Ma olen seisukohal, et Riigikohtule on vaja ka selliseid kohtunikke, kes on pikaajase esimese astme kohtuniku kogemusega. Seda just seetõttu, et nemad teavad, milline on olukord esimese astme kohtute juures, kus tegelikult tehakse ära masstöö. Kui ma ei eksi, siis 90% asjades saavutatakse õigusrahu juba esimese astmes.

Nende kümne aasta jooksul olen ka juhtinud kohut ning tean, kuidas toimub õigusemõistmise korraldamine. Tean, kuidas üks või teine Riigikohtu lahend võib mõjutada õigusemõistmise korraldamist ning arvan, et selline teadmine tuleb riigikohtunikuna töötamisel igati kasuks.

Koolituste osas arvan, et kohtunikud on koolitustega rahul, kuna koolitusosakond küsitleb kõiki kohtunikke, et teada saada, mis on koolitusvajadus. Koolitusi ei tehta ilma, et oleks tuvastatud kohtunike vajadusi – ressursi niisama ei kulutata. Teine küsimus on selles, et kui aktiivsed on kohtunikud, eriti maakohtu kohtunikud, et ise endale koolitusi küsida. Olen ka eelnevalt rõhutanud seda, et seadused

muutuvad meil väga kiiresti. Ka Märt Rask on öelnud, et seadused muutuvad üleöö. Midagi muutunud aga ei ole – jätkuvalt muutuvad menetlusseadustikud, näiteks kriminaalmenetluse seadustikumuudatused, mis jõustusid 29. märtsil, ja tuleb juurde uusi menetlusi. Kohtunikele anti aega uute sätetega tutvuda, kuid küsimus on, kui paljud kohtunikest tegelikult jõudsid antud aja jooksul uute sätetega tutvuda.

Arvan, et lisaks teoreetilistele koolitustele, vajame me ka praktilisi koolitusi. Praktiliste koolituste osas on tähtis ka see, et meil oleks ühised koolitused ka prokuröride ja advokaatidega. Seda just seetõttu, et on olukordi, kus vaatamata sellele, et mõni asi on Riigikohtu poolt mitmeid kordi selgeks tehtud, keelduvad advokaadid sellest sarnaselt arusaamast. Seega arvan, et meil oleks vaja praktilisi koolitusi, mis võiksid toimuda koos prokuröride ja advokaatidega. Need nõuavad kindlasti palju ressursi, kuid arvan, et huvi nende suhtes on kõigipoolne.

Perling: Mis te arvate, milline võiks, tohiks või peaks olema kohtusüsteemi ja prokuratuuri koostöö?

Gontšarov: Sellel teemal rääkis natukene ka eelnevalt. Osalesin 4 aastat tagasi moderaatorina võistleva kohtumenetluse koolitusel, kus osalesid ka prokurörid. Rohkem selliseid pakkumisi pole olnud. Käesoleval hetkel puuduvad mul teadmised, kuidas areneb kohtunike ja prokuröride ühiste koolituste planeerimine.

Üldise koostöö mõttes ei tohi me unustada seda, et prokuratuur on üks menetluse pooltest. Mina näen koostööd eelkõige koolituste osas, kuid esimese astme kohtuniku kogemusega isikuna ei saa ma eirata seda, et igapäevane koostöö prokuratuuriga on näiteks eeluurimiskohtuniku ametis vältimatu. Tähtis on see, et kohtunikud mõistaksid, mis toimub prokuratuuris ja vastupidi.

Roosma: Kohtute koostöö nii prokuröride kui advokaatidega peaks olema hea ja kollegiaalne. Märkan teatavat tasakaalutust, eriti Tartus, kus kohtud ja prokuratuur asuvad ühes majas. Kohus peaks olema ja ka välja paistma sõltumatu.

Perling: Küsimus ongi selles, et kas ühiskoolitused on pigem „jah“ või pigem „ei“. Kas ümarlauad on pigem „jah“ või pigem „ei“? Või on hoopis mõlema institutsiooni enda asi, kuidas omale teadmised hankida ja kuidas menetlust läbi viia. Kas prokuratuuri ja kohtusüsteemi omavaheline suhtlemine on oluline või ei ole?

Randma: Advokatuuri, prokuratuuri ja kohut ma üksteisele kindlasti ei vastanda. Saksa keeles on selline sõna nagu „rechtspflege“, mis ütleb, et kõik osapooled on ühtses tervikus ja toimetavad ühtset eesmärki silmas pidades, et kindlustada õigusrahu. Neil on küll erinevad funktsioonid – prokuratuur on süüdistav, advokatuur on tõrjuv ning kaitsev ja kohus peab otsustama. Oma olemuselt on töö siiski suhteliselt sarnane. Mis puudutab omavahelist läbikäimist, siis näiteks koolituste suhtes ma mingit probleemi kindlasti ei näe. Mina ütleksin kõva häälega välja, et prokurörid on tihedad külalised kohtunike koolitustel ja kohtunikke on kutsud ka prokuröride koolitustele. Siin ma tegelikult probleemi ei näe.

Tegelikkuses võiks seda küsimust vaadata veel laiemalt, aga see on väga struktuurne muudatus. Ideaalis võiks olla nii, et haridust omandades ja enne kohtunikuks või prokuröriks saamist, võiks käia need kolm institutsiooni lihtsalt läbi. See tagaks väga konkreetse arusaama iga institutsiooni töö spetsiifikast. Ma rõhutan veelkord, et ei suuda näha neid vastandlike nähtustena, vaid suure ühtse tervikuna, kellele seadusest tulenevad erinevad funktsioonid, kuid kelle olemus on suhteliselt sarnane.

Parrest: Küsin küsimuse, mille olen küsinud ka eelmiste riigikohtuniku kandidaatide käest. Kui Saale Laos, praegune riigikohtunik, lahkus Õiguskantsleri kantseleist, siis ta ütles, et üks asi, mida ta õppis Õiguskantsleri kantseleis tegema, oli see, et ta õppis põhiseadust lugema. Minu küsimus olekski, kas teie oskate põhiseadust lugeda? Pidades silmas seda, et Riigikohus on ka põhiseaduslikkuse järelevalve kohus.

Roosma: Mina arvan, et ma oskan põhiseadust lugeda. Olen töötanud päris pikki aastaid põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi nõunikuna, olen osalenud põhiseaduse kommentaaride koostamises, õpetanud ülikoolis seonduvaid aineid ja tulenevalt nendest kogemustest loodan, et põhiseaduse lugemise oskus on mul olemas.

Randma: See on nõksuga küsimus, kuna ma pean, töötades üldkohtunikuna, oskama lugeda ka põhiseadust. See kuulub minu töökohustuste hulka. Kui ma ütleks, et ma ei oska põhiseadust lugeda, siis ei tohiks ma kohtunikuna töötada. Seda, kas see oskus on piisav või mitte, oleneb sellest, kuidas kellelegi tundub. Mina kohaldan põhiseadust oma praktikas ja kui on vaidlustatud põhiseaduspärasust, siis ma olen siiani ka vastanud ja selles mõttes on see minu lahendites täiesti olemas. Jah, oskan küll.

Gontšarov: Põhiseaduse lugemise oskus peab kuuluma kohtuniku tööoskuste hulka. Jah, mina pean oskama ja ma ka oskan põhiseadust lugeda. Arendades küsimust veidi edasi, siis võib tekkida küsimus, et kui palju tuleb kokku puutuda põhiseaduslikkuse probleemidega. Apellatsioonkaebustes tõstatatakse neid küsimusi üsna tihti. Põhilised valdkonnad, kust põhiõiguste temaatika kriminaalmenetluses tuleb, on jälitustegevus. Selliste taotlustega olen mina, oma peaaegu nelja aasta jooksul ringkonnakohtus, pidanud kõige rohkem kokku puutuma.

Meie kolleegiumis on praegu üks seaduse säte tunnistatud põhiseaduse vastaseks ja see on läinud edasi Riigikohtusse. Selleks sätteks on vägistamise säte - KarS § 141 lg 2 p 1. Alla 12-aastase alaealise vägistamise juhtum, kus kohtu arvates on karistuse alammäär liiga kõrge. Karistuse alammäär on 6 aastat. Ühest küljest ma näen probleemi, kuid teisest küljest ma mõtlen, kas ma oleksin eesistuja kohtunikuna sama teinud või mitte. Mõtlesin sellele väga tõsiselt. See tegu on seotud alaealistega ja arvestades traumas, mis talle on tekitatud, peab otsuste tegemisel olema ettevaatlik.

Lähiajal võib tõusetuda põhiseaduslikkuse küsimus täitevvõimu tegevuse pinnalt – kavatakse trahviühiku määra tõsta. Trahviühiku määra muutmiseks peaks samal ajal muutma veel sadu seadusi ja selle proportsionaalsus on väga tõsine küsimus.

Üks asi, mida ma olen kuulnud ministri poolt on see, et mõningate kuritegude puhul tahetakse teha ringkonnakohtust esimest kohtuastet. Siin ma näen mitut põhiseadusega seotud probleemi. Põhiseadus ei ütle, et kohtusüsteem peab olema kolmeastmeline, kuid põhiseadus ütleb, millised funktsioonid kaasnevad iga astmega. Siin tekib probleem ka võrdse kohtlemise suhtes, kuna siis tekib olukord, kus ühele isikule on ettenähtud võimalus kolm kohtuastet läbi käia ning teisele on ettenähtud vaid kaks. Siin ma näen võimalust, et võib tekkida probleem seoses põhiseadusele vastavusega ning enne, kui initsiatiiv saab seaduseks, peaks kriitiliselt mõtlema, kas see ikka on põhiseadusega vastavuses.

Lahkuvad Pavel Gontšarov, Paavo Randma ja Peeter Roosma.

KHN-i liikmetelt küsitakse arvamust Riigikohtu kohtuniku vabale ametikohale kandideerivate isikute kohta.

Otsus: KHN avaldab arvamust Riigikohtu kohtuniku vabale ametikohale kandideerivate isikute kohta.

Pikamäe: Tahtsin natukene rääkida 22. mai KHN-i istungi päevakorrast. Mul on ettepanek teha sellel aastal kohtu esimeeste aruannete ärakuulamine teistmoodi. Seekord võiksime teha nii, et jätame ära kohtuesimeeste ettekanded, kuna kõik saavad oma seisukohad esitada kirjalikult, materjalid jagatakse kõigile enne istungit laiali ning kõigil on nendega võimalik iseseisvalt tutvuda. Seekord teeksime aruannete ärakuulamise nii, et võtame kohus kohtu haaval ja kui kellelgi on aruande pinnalt kohtu esimehele küsimusi, siis saab need kohapeal kohe esitada, saab vastuse ja saab koheselt ka edasi minna. Tahaksin KHN-i päevakorra seekord ära mahutada ühele päevale. Sellest tulenevalt on mul ettepanek aruannetega iseseisvalt eelnevalt tutvuda.

Järgmised KHN-i korralised istungid toimuvad 22. mail, 18. septembril ja 11. detsembril.

Istungi lõpp 08.05.2015. a kell 13.00.

Priit Pikamäe
Juhataja

Aliis Pihkva
Protokollija

